

ПРОБЛЕМИ СИНХРОНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ЛУЦКІН Є.С., ШИНКЕВИЧ О.С., СЕРЬОГІНА Н.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

САЛЬНИКОВ О.Д.

Artcomfort Tomasz Sowiński, м. Гданськ, Польща

Пріоритетність співробітництва України з Європейським Союзом (ЄС) та його окремими державами-членами пов'язана з тим, що це буде визначати напрями економічного прогресу та політичну стабільність в регіоні у довгостроковій перспективі.

Існуюча система ціноутворення у будівництві залишилась в спадок Україні від планової економіки СРСР. Підходи, методи та норми ціноутворення доволі заплутані та складні, тому вони продовжують відштовхувати від вітчизняної економіки іноземних інвесторів.

В останні роки відбувається модернізація системи ціноутворення, а саме, в 2021 році в ціноутворенні в будівництві нарешті відбулися справжні революційні зміни – наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 01.11.2021 за №281 були затверджені кошторисні норми України у вигляді двох Настанов – КНУ «Настанова з визначення вартості будівництва» та КНУ «Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво». Головними новаціями в системі ціноутворення стали:

- можливість формувати договірну ціну з використанням укрупнених показників вартості робіт, в яких не потрібно додатково розшифровувати та обґрунтовувати усі складові вартості будівництва, достатньо зафіксувати вартість одиниці роботи. Така лібералізація системи ціноутворення призведе до значного зменшення кількості документів, які подаються при узгодженні договірної ціни та під час здачі підрядником обсягів виконаних робіт Замовнику. Ключовими критеріями при прийнятті виконаних робіт будуть якість, строки, обсяги та відповідність проектній документації.

- можливість застосовувати міжнародно визнані форми звітування за виконані роботи при будівництві об'єктів за бюджетні кошти, а саме: замовнику надається можливість формувати відомість обсягів робіт за міжнародними системами вимірювання, зокрема CESMM4, що дозволить іноземним підрядникам достовірніше вести свою цінову політику, спираючись на зрозумілі для них коди і назви видів робіт.

Зазначені зміни в ціноутворенні дозволять суттєво знизити трудовитрати на формування кошторисної документації та привести систему ціноутворення України до кращих світових практик.

Однак, навіть ці зміни не повністю синхронізували систему визначення вартості будівництва України з правилами, які діють у країнах ЄС. Залишились незрозумілі для європейців методи розрахунку окремих складових вартості будівництва.

Система визначення вартості будівництва в Україні напряму залежить від трудовитрат на виконання робіт, розряду робітників, коефіцієнтів для розрахунку загальновиробничих й адміністративних витрат та прибутку. І всі ці коефіцієнти жорстко регламентовані Настановами та не змінюються роками, незважаючи на інфляційні процеси. Також, для бюджетного фінансування регламентовано рівень заробітної плати для розрахунків вартості будівництва. Все це не відповідає принципам ринкової економіки, в якій підрядна організація сама визначає рівень заробітної плати, бажаний прибуток та інші показники.

В країнах ЄС також є стандарти, які визначають методи розрахунку вартості будівництва, однак вони більш відповідають принципам ринкової економіки та сприяють розвитку конкуренції в цій галузі. Наприклад, в Польщі діє стандарт *Polskie Standardy Kosztorysowania Robót Budowlanych*, який має схожість з Українськими Настановами в основному у визначенні термінів, формулювань та структури вартості будівництва. Однак, наприклад, метод розрахунку прибутку зовсім інший, при якому розмір прибутку визначається самим підрядником. Так, для розрахунку прибутку Z_j використовуються наступна формула:

$$Z_j = W_z \times (R_j + S_j + K_{pj}) / 100\%$$

W_z – розмір прибутку у відсотках, який планує отримати підрядник;

R_j – заробітна плата робітників;

S_j – вартість експлуатації будівельної техніки;

K_{pj} – сума загальновиробничих та адміністративних витрат.

За таким же принципом згідно польського законодавства розраховуються загальновиробничі та адміністративні витрати. Такі методи розрахунку складових вартості будівництва сприяють отриманню бажаного прибутку підрядною організацією, що сприятиме розвитку будівельного ринку, одночасно розвиваючи конкуренцію на ринку. Тобто, в Україні потрібно змінювати нормативну базу визначення вартості будівництва, переймаючи досвід зарубіжних країн, зокрема країн ЄС. А використання в системі освіти практичного досвіду випускників академії (Сальников О.Д.) дозволяє удосконалити структуру та методи викладання для студентів.